

D · N

4/9 1953

Den tyska valstriden

Inrikespolitik

"Under Konrad Adenauers kanslerskap har den kristligt-demokratiska unionen under de senaste fyra åren fört ut förbundsrepublikens tyska folk ur bunger, nöd och dödlig isole-ring... På alla områden har stora och avgörande framgångar uppnåtts." Med dessa stolta ord inleder Adenauers parti, CDU, sitt valprogram. Och utan tve-vel har framsteget sedan hösten 1949, då de första förbunds-dagsvalen hölls och Adenauer blev kansler, varit nästan otro-ligt. Produktionsresultatets vär-de beräknas ha stigit från 32 till 98 miljarder D-mark 1949—1952. Arbetarnas reallöner är nu högre än under det sista året före världskriget. Införseln har från 1948 gått upp från 3,2 till 16 miljarder, utförseln från 1,3 till 17 miljarder. Socialut-gifterna och anslagen till flyk-tingarna har undergått en enorm ökning; 1,5 miljoner nya bostäder har byggts, arbetslös-heten har, trots de tio miljon-erna flyktingar, gått ned till under en miljon, antalet last- och personbilar har ökat från drygt en halv miljon till över tre miljoner. Då Adenauer här-omdagen i Hamburg meddelade att Tyskland nu åter har tredje platsen — efter England och USA — i fråga om byggande av oceangående båtar mottogs hans ord av några sekunders förbluffad tystnad innan bi-fallsstormen brast lös.

Det är dessa hänvisningar till framgången som är CDU:s och hela den regerande koalitionen stora tillgång i den inrikespoli-tiska debatten. Motståndarna, i första rummet socialdemokra-terna, svarar med två argu-ment. Förbättringarna är inte regeringens förtjänst; de beror på folkets duglighet och den ändrade internationella situa-tionen; att de är så stora är en följd av att utgångsläget var så eländigt. Regeringens politik har i sin liberalism ensidigt till-godsett företagarnas intressen; lyxkonsumtionen har stigit i helt annan proportion än arbe-tarnas levnadsstandard, och Tyskland räknar nu över 200 nyblivna miljonärer.

Denna kritik är i viss grad uppenbart befogad; en stor upp-gång måste komma efter det katastrofala tillståndet under

och efter kriget. Men man kan knappast förneka att regerin-gens allmänna ekonomiska grundsatsar tillämpats med kraft och skicklighet. Och det synes ytterst sannolikt att framsteget kunnat bli så bety-dande endast genom att den privata företagsamheten fått re-lativt fritt lopp; en i detalj pla-nerad eller rent av socialiserad hushållning skulle inte ha kun-nat prestera detsamma. Valstriden ger intrycket att regerin-gens framgångspropaganda är verkningsfull; hjälp tyder inte minst oppositionens modera-tion i ekonomiska frågor och dess inriktning på de utrikes-politiska tvistefrågorna.

De tre regeringspartierna pris-ar alla "den sociala marknads-ekonomi", det av ekonomimi-nister Erhardt präglade namnet på den förda politiken, som all-tså anses förena sociala hänsyn med det liberala kravet på en fri marknad. Inom det fria demokratiska partiet (EDP) kräver man emellertid ytter-ligare liberalisering — mind-re planhushållning, lägre skat-ter på företagen, överföran-de av vissa statsföretag i privat ägo — och det är typiskt att programmet i sitt beröm av "marknadsekonomi" utslutit ordet "social". Det tyska partiet (DP) arbetar, med sin nationa-lism och sitt starka betonande av statstanken, i huvudsak på samma linje. I programmet ta-las om privategendomens och särskilt det självägande jord-bruket värde, om nödvändig-heten av en beskattningsreform som ökar arbetslusten; den kon-servativa tendensen visar sig i krav på förbud för politiska strejker och en lagstiftning "som effektivt skyddar de ar-betsvilliga".

Partierna utanför regeringen söker med skilda slagord mar-kera en egen ekonomisk linje. Alltyska blocket eller flyktings-partiet (GB/BHE) talar/exem-pelvis i sitt ytterst vaga pro-gram om "socialförpliktad eko-nomi" och socialdemokraterna om "en socialism på frihetens grund" (freiheitliche Sozialis-mus) som förenar "planering och enskild konkurrens inom folkhushållet" (Verbindung von volkswirtschaftlicher Planung und einzelwirtschaftlichem Wett-

bewerb) — tyskarna har, som man ser, inte förlorat förmå-gan att uttrycka det otydliga med filosofisk komplikation. Det väsentliga är att nästan ingen marxism och endast ett ringa mått av socialiseringsvilja fram-träder i partiets program. Man prisar, liksom de svenska soci-aldemokraterna nu för tiden, hantverkarna, småbrukarna och småföretagarna — alltså de so-cialgrupper som enligt Marx schema måste försvinna och som kommunismen därför i stor utsträckning likviderat. Sociali-sering begärs visserligen av kol- och järnindustrierna, men i propagandan spelar dessa för-dringar ingen större roll. I högre grad betonas kravet på ut-byggnad av den s. k. ekonomis-ka demokratin; arbetarna skall få hälften av platserna i ~~for-~~ tegråden, och dessa råd skall få ökat inflytande. Framför allt önskar partiet en ökning av statskontrollen i allmänhet, främst i fråga om investerings-politiken.

Bland övriga frågor av vikt i den inrikespolitiska debatten är hållningen till nazismen. Fle-ra partier önskar att de för na-zistisk verksamhet dömda eller avsatta skall bli likaberättigade. Av de demokratiska partierna går här tyska partiet längst; detta parti, som med all rätt jämförts med de tysknationella under Weimarrepubliken, vän-der sig alltmera bestämt till de konservativt-nationella, till me-delklassen och bönderna. De partier som brukar betecknas som nazistiska, främst tyska rikspartiet, anknuter inte direkt till Hitlerregimen, men försva-

rar i vissa hänseenden denna regim på ett sätt som gör miss-tankarna för reell nazism högst befogade; de anses inte ha utsik-ter till nämnvärda framgångar.

Man tycks tämligen allmänt anta att CDU bevarar sin ställ-ning som största parti. Inri-kespolitiskt är partiet visserli-gen långtifrån enig; den väns-terriktning som representeras främst av ministerpresident Arnold i Nordrhein-Westfalen gör sig fortfarande gällande, om än dess inflytande minskat; en viss motsättning finns också mellan den katolska majoriteten och protestanterna inom partiet. Utrikespolitiken och Adenauers dominerande och betydande personlighet håller emellertid partiet samman, och betonandet av de vunna framgångarna gör mera detaljerade planer för framtiden onödiga. Socialde-mokratin har ett mera fast väl-jarklientel än CDU, men det har i inrikesfrågor knappast en klar politik, och det saknar en banerförare med glans och auktoritet. Att man i valaffi-schernan tar upp den avlidne Schumachers bild tyder på medvetenhet om denna brist.

Då Adenauer förklarar valen vara avgörande för Västerlan-det är det en överdrift inte minst därför att en omkastning som skulle beröva de tre rege-ringspartierna majoriteten ter sig så ytterst osannolik. Men utan tveivel hör valet till de viktigaste efter krigets slut just från internationell synpunkt. Ty det är utrikespolitiska mot-sättningar av den största räck-vidd som främst präglar val-kampen.

H. Sjö-
rel-
sema